

РОДОПА

ИЗЛИЗА НА ПЪРВО ЧИСЛО ВСЕКИ МЕСЕЦ
или 10 ПЕЧАТНИ КОЛИ ГОДИШНО

АБОНАМЕНТ САМО ГОДИШЕН: ЗА БЪЛГАРИЯ 70 ЛЕВА, ЗА СТРАНСТВО — 200 ЛЕВА
ЗА ОБЯВЛЕНИЯ СЕ ПЛАЩА ПО 2-50 ЛВ. НА КВАДРАТЕН САНТИМЕТР

АДРЕС: **РОДОПА**
СОФИЯ, „МАРИЯ ЛУИЗА“, 62

УРЕДНИК:

ХР. КАРАМАНДЖУКОВ

ТЕЛЕФОН: ПОДЦЕНТРАЛА ХАЛИТЕ № 266

Очакванията ни през 1923 г.

Ние родопчани преживехме и изпратихме 1922 год. с големи надежди и очаквания. Треба да признаем, че нуждите на Родопската област, голяма част от която обхващат окръжните в новите земи, беха и продължават да бъдат твърде много разнообразни и в остра форма. Щедростта през 1922 год. бе твърде ограничена по отношение задоволяването на нужди. Много подигнати въпроси от положението на тая страна останаха неразрешени и нуждите не са задоволени. Погледите и надеждите за това се пренасят върху новата 1923 год. Дано в това поне тя бъде по-щастлива и по-щедра, за да видим родопската област устроена, уредена и пропътувана.

И когато ликвидираме със старата година и почваме новата, нашето внимание се спира на следните изгъпени и не разрешени проблеми, които с общи усилия на държавата и местното население трябва да намерят своето задоволително разрешение.

1. Родопската област е част от нашето отечество. Живота ѝ се определя в голяма степен от общото положение на България. Ние очакваме политическото, финансово и стопанско консолидиране на държавата, да се избави тя от стеснения и влияния, за да може да обхване грижите си и към провинциите, особено към Родопската област и новите земи.

2. Излаза на Бело море и автономията на западна Тракия, въпроси които поглъщат вниманието на българския народ и българското правителство, и особено засягат родопското население, ще продължават да занимават всички ни, докато получат своето реализиране. Родопската област и бяломорската равнина са неделими части и до като не се смекчи положението на границата от юг, мир и спокойствие не ще има.

3. Гелемия план за прокарване през родопската железопътна линия и по който план нема две мнения, стои в едно мъртво състояние. Прокарването дековилката железница до гр. Хасково е само началото. Ние очакваме през настоящата 1923 год.

работите по постройката на тая железница да отидат напред, за да се съживят надеждите на родопчани за едно хубаво бъдеще, косто без железница, която да прорезва родопската област и да минава през Хасково, Кърджалж, Мастанлъж, Дарждере Пашмаклж, Дйовлен, Кричим и да свършва в Пловдив, е немислимо.

4. Въпреки усилените мерки по строежа на чепинската железница за Разлог и Неврокоп, ние не виждаме да са постигнати някои особено чувствителни резултати.

5. В северните склонове на Родопата, в с. Кричим се гради едно дело, което привлича вниманието на целата родопска област. Това е делото на синдиката центъра „Въча“, която има за цел да електрифицира водите на родопската река Въча за сила и осветление в неизмерими размери. Нашите надежди са големи и очакваме през настоящата година да се постигнат първите резултати, защото верваме, че вниманието и грижите за него, са такива и за родопската област.

6. Настъпването на новата година се ознаменува с учредяването на нов окръг в Родопата по десния брег на Марица. Това е хасковския окръг, една ценна придобивка по администрирането на родопската област и от значение за развитието на тоя край, който от 1905 год. насам представляваше периферия на старозагорския окръг, изоставена без достатъчно грижи за благоустрояване и благосъстояние. Сега предлежи на новия окръг и грижи и ревност за устрояване, уреждане и обзавеждане.

7. Новите окръзи Пашмаклийския и Мастанлийския се учредиха преди три години съвсем набързо, без да стане тяхното закрепляване и обособяване. Ние очакваме, щото закона за административното деление на България, който сега се приготвя в Министерството на Вътрешните Работи, да обхване и тия два окръзи, като очертае техните граници съгласно географските и др. условия и се присъедини към Пашмаклийския окръг бившата Рупчовска околия.

8. Не може да се отрече факта, че се работи нещо за свързването далечните окръзи Мастанлийски и Пашмаклийски с пътища и шосета, ала и до сега не само селата, но и околийски центрове там стоят без шосета. Това спъва стопанския живот и причинява неимоверна скъпотия върху предметите, които се донасят от вътрешността на царството, особено сжестните продукти. По повод на това, една належаща нужда ще бъде задоволена, ако се завършат започнатите такива постройки: а) шосето Мастанлъж — Дарждере, б) Чепеларе — Пашмаклж, в) Чепеларе — Устово, г) Дйовлен — Пашмаклж — Дарждере, д) Пашмаклж — Ак-Бунцир — Егри-дере — Кърджалж, е) Дйовлен — Чепеларе, ж) Дйовлен — Пещера, з) както да се разкрият шосета между селата и то по-към по-големите такива в Мастанлийски и Пашмаклийски окръзи, където шосета сега не съществуват.

9. След прокарването закона за горите в новите земи, според който горите-яйлаци се отнемат от досегашните им стопани, а такива са почти всички гори в Дйовленско и част от Пашмаклийско, населението остана без гори и с това се лиши от своя поминък. Една въпиюща нужда е, щото в лицето на общините населението да се снабди с гори, та по тоя начин да се подигне поминъка и живота там, които се крепят изключително в използването на горите. Комисията, която се е нагърбила с тая задача, трябва да побърза със своята работа и да привърши веднага след пукването на пролетта.

10. Развитието на тютюневата култура в новите земи крачи с неимоверен темп. През настоящата година засяването на тютюневи площи ще достигне своя максимум. Почти всички големи площи незалесени в Родопската област са пригодни за виреенето на тютюня. Населението, което търси здрави устои за закрепване на своя поминък, е оценило това обстоятелство и се е предало в голяма част към обработването на тютюня. И към улесненията, които се правят от правителството за подпомагане тютюнопроизводителите у

нас изобщо, дълг се налага и на Министерството на Земледелието и Държавните Имоти през 1923 год. да направи всичко възможно за изпращане агрономи поне в окръжните центрове и открие катедри и то повече с оглед за насърчение и улеснение тютюневата култура.

11. Телеграфните и телефонни съобщения изобщо в Родопската област са съвсем ограничени. Очакваме новата 1923 год. да бжде и в това отношение малко повече щедра. Селищата тук, макар и да нема големи центрове, са многолюдни и верваме че приходите от телеграфни и телефонни станции ще могат да посрещат разходите правени за тях.

12. Най-после очакваме щото и Пловдивската търговска камара да прояви по-голям интерес към родопските окръжзи, какъвто интерес до сега, за съжаление, треба да отбележим, не съществува.

Така ние скицираме болните въпроси и назрелите нужди в Родопската област. Ние очакваме същевременно и населението, което живее с тия нужди, само да се интересува и направи зависящото от него за подигане благоустройството и благосъстоянието на края, без да изключваме ролята и значението на държавната помощ по всички изтъкнати горе нужди и дефекти.

С тия мисли, разсъждения и надежди ние посрещаме новата 1923 г. с благопожелание да бжде тя по-благодатна и по-честита.

Новия родопски окръг.

Последните дни от изтеклата 1922 год. бидоха ознаменувани с едно важно събитие за нас родопчани. На 27 и 28 декември мина на три четения през Народното Събрание и стана закон внесеното от народните представители К. Чамов и Ал. Кундалев и подписано от други 32 души народни представители предложение към законопроекта за въвеждане изменение в административно-териториално деление на царството; според което се учредява закрития по-рано Хасковски окръг. Приетия закон гласи: „Чл. 1. Закрития с закоча за административното деление на територията на джавата от 17 май 1905 год. Хасковски окръг, състоящ се от околияте Борисовградска, Хасковска и Харманлийска се възстановява. Чл. 2. Присъединените към Старозагорския окръг населени места от бившия Одрински окръг, Свиленградска околия, както и Кърджалийска околия, се присъединяват към Хасковски окръг. Селата Брест, Марийно, Черноконево и Раднево се прехвърлят от Чирпанска околия

в Хасковска околия, а с. Крушево от Чирпанска околия в Борисовградска околия.“

Не може да се отрече, какво едно време, когато тоя окръг бе закрит, се извърши една голема грешка. Възстановяването на Хасковския Окръг днес поправя направената грешка, факт, който е от големо значение за населението от новия окръг и важна придобивка за нас родопчани. Като се изключат околияте Станимайка и Пещерска и частите от Пловдивска и Пазарджишка, Родопската област сега се разпределя на три окръжзи. Независимо от удобствата и улеснението, което се създава за населението включено в новия окръг, от друга страна по тоя начин се образува в Родопската Област един важен административен и културен център и се създават условия за образуването на голем и жив град в недрата на Родоп. Ако живота в тоя край не се чувствува в джавата и Родопската област, въпреки своето важно значение и големи богатства, не привлича вниманието на нашето общество, между другото се дължи и на това, че нема големи градове с буден стопански и културен живот. В това отношение новото положение ще внесе чувствително изменение.

Мотивите за образуване на Хасковския окръг са следните: „Бившия Хасковски окръг, състоящ се от Хасковската, Харманлийска и Борисовградската околии; биде присъединен през 1905 г. към Ст. Загорския окръг. С това обаче се направи голяма вреда на жителите от тези околии, естествения център на който е Хасково. Напр. сега, за да си отиде от Хасково към Ст. Загора или обратно, нужно е човек да пътува или към Търново-Сеймен, сетне Нова-Загора и тогава да стигне Ст. Загора, като промени трена два пъти; или пък, полеко, да отиде в Пловдив и от там да замине за Ст. Загора. Така също, въпреки 20-годишното съвместно стоене в един окръг, поради същите причини, до сега не е могло да се установи никаква общност между околияте, съставляващи некогашия Старозагорски окръг и тези съставляващи бившия Хасковски окръг. По тези съображения и понеже сегашния Старозагорски окръг е твърде голям, налага се възстановяването на Хасковския окръг.

Възстановен този окръг, населените места от бившия Одрински окръг, сега присъединени към общия Старозагорски, треба да преминат към Хасковския. Те опират до Харманлийската околия и за тях по близкия център е Хасково“.

Въпросат за възстановяването на Хасковския окръг не е нов. Той съществува още от времето на закризането му, ала решително бе подигнат през миналата пролет, когато пред вид, на готвящия се законопроект за административното деление на царството, се отложи. И понеже тоя законопроект ще закъсне още, то депутатите от тия околии се застъпиха за прокарването на техното по раншно предложение.

Треба да забележим, че по същите причини, по които се възстановява Хасковския окръг, щеше да се направи фатална, бихме казали, грешка, ако това възстановление предизвикаше закриването на Мастанлийския окръг, за което настояваха по рано вносителите на предложението. Мастанлийския и Пашмаклийския окръжзи, колкото и да са малочислени по население, намират оправдано своето съществуване по неимоверно много причини, по главни от които са: големината на пространството, което обхващат по отделно и общо, на географски и народностни причини, на особеното положение, което, заемат като гранични и нови окръжзи и др.

Хасковския окръг в тия граници, които заема, е богат производителен край. Наравно с тютюня, тук покрай Марица са важните копринарски центрове: Свиленград, Харманли и Борисовград. Еднакво със земледелието още цъвти и скотовъдството и винарството. Колкото се отнася до града Хасково, в последно време икономически се той засилва твърде много, което се дължи на особеното положение, което заема на пътя от Мастанлийско и Кържалия за вътрешността на царството. През миналото лето тук строежа на здания бе достигнал до неимоверни размери. Освен това, чрез дековилна линия града е свързан вече с гара Раковски, която отстои на 15 км. Хасково брои около 20,000 д. население. Иначе не е благоустроен град. Той е без канализация и водоснабдяване. Ала при новото положение, като окръжен център, гражданите ще вземат всички мерки за неговото благоустройство и разкрасяване. Тоя пример от окръжния град треба да бжде даден и за околийските центрове и селата, които до сега, с малки изключения, не могат се похвали с особено благоустройство и особен духовен живот.

Поздравяваме хасковци и хората от хасковски окръг с новата важна придобивка от големо и преголемо значение за тех и им пожелаваме труд, енергия и жертви, нужни за истинско устройване и процъветаване на техния окръг.

Географското Д-во и Родопя.

Географското дружество в София открива редица беседи и научни срещи за своите членове и интересующи се учители и други. Тия занимания, в които се изнасят научни и популярни материали по географията на нашето отечество, стават през всека среда в географския институт при университета. Първата среща се състоя на 27 декември. Ние изказваме нашето доволство и нашата благодарност на инициаторите и на г. професор Ж. Радев, за гдето са решили първата среща да бъде посветена на Родопя. Съборанието бе добре посетено. Родопската област, която е важна във всеко отношение и която е съкровище на неизмерими надземни и подземни богатства, се нуждае от подробно и всестранно изучаване. В това направление изучаванията, които е направил и които изнесе в тая среща г. професор Ж. Радев, представляват голем интерес и ценен принос. Той говори и разгледа р. Вжча и нейното корито обстойно и напълно от гледна точка на географската наука. През изтеклото лето г. Радев направи една продължителна обиколка в тоя край, когато е и събрал своите материали. В сбита форма своите научни издирвания той бе така любезен да ги даде и ние ги публикувахме в бр. 8 и 9 на „Родопя“ под заглавия: „Родопя планина (границы и разделения)“ и „Река Веча и нейната долина“. Сега в географската среща г. Радев се спре изключително върху долината на р. Вжча и я разгледа в орографско и хидрографско отношение подробно и изчерпателно. Треба да подчертаем,

че пишенето, гозоренето и популяризирането коритото на Вжча е от грамадна полза. От една страна, защото нейния басейн обхваща една съвсем непозната област, която наричат у нас под разни имена „Тжм-ржшко“ „Доспатско“ и голяма част от който басейн завзема джовленска околия. От друга страна, тая река със своите водни богатства има да изиграе една грамадна културна роля в напреджката на южна България. Известно е, че синдиката „Вжча“ в Кричим има за цел да използва водите на тая пълноводна и през целага година почти с еднакво водно ниво река, за добиване електрическа сила за осветление и индустриални цели в плодзивския и съседни нему окръзи. И когато синдиката „Вжча“ осъществи своите планове, неговото дело ще направи просто преврат в живота на южна България, което не може да бъде без значение и за България изобщо. За това казваме, че реферата на г. Радев бе и уместен и навременен.

Друго нещо, което ни направи приятна изненада, то е, че относно терминологията, референтиката си служи с израза „Родопя“, единствено число, което е най-правилно и най-благозвучно, а не с „Родопи“, досегашното название на родопската планина, което е повече название на навика, отколкото резултат на историческа или научна достоверност. Родопя е истинското название на родопската планина, а не Родопи, и нас ни радва факта, че правилното наименование си пробива път и сред нашите учени и нашите географи.

Ние особно ценим тия хубави срещи на географското дружество,

гдето ще има случаи често да се хвърлят погледи върху Родопя и Родопската област един от нах-хубавите и богат край на нашето отечество.

Нашите турци и излаза на Егея.

В последния брой 44 на „Чифчи Билгиси“, който се издава в София, под заглавие „Нашите турци за излаза на Бело море и поведението на Турция“, е поместена една много интересна статия. Като говори за положението на турците в България и техните отношения с българите, между другото, в статията се съобщава следното:

„Ние се радваме, че Турция става съсед на България, че се връща към светите места на мохамеданите (Одрин), че достига до Марица, но нам става много неприятно като чуваме слухове, че Турция не искала да подкрепи нашето право за излаз на Дедеагач. Ние не можем да повярваме, че Турция ще забрави икономическите интереси на 600 хиляди турско земеделско население в България и ще иска да задуши техния свободен икономически живот. Нещо повече — ние твърдо вярваме, че Турция ще настоява не само за излаз на Дедеагач, но ще ни подкрепи, щото западни Тракия да стане българска територия. Това е една жизнена необходимост на многобройното турско население, живущо в Кърджалийско и многобройните мохамедани (помаци) в Пашмакдж, Дйовлен, Дарждере, Неврокоп и другаде. Този балкански край не може да живее без равнината на западна Тракия. Лете стадата им овци прекарват по планините, а зима ме слизат по равнината. Който е

А. Маркович

Естествовик и турист

ПРЕЗ СРЕДНА РОДОПА И БЕЛОМОРИЕТО

(Пътни бележки)

Пашмакдж — Райково — Устово — Кавгаджик*)

С облекчение съглеждам най-после първите къщи на Пашмакдж. Още малко и аз съм в неприветлива стаичка с дървено креватче, наредено с постелки от съмнителна чистота. Ала тук не може да се прави избор: това е единственото място за пренощуване.

Да ви запозная с Пашмакдж. Думата е за центра — пазаря. Част от къщите паянтови, и като че ли ветър ги вел и се наклонили всички към една посока. Малка чаршия с низки дюгенчета, които се затварят с цели кепенци, каквито у нас имаше преди 35 години. Почти

сред пазаря грамаден чинар (Platanus) и до него чешма с бистра балканска вода. Западната част на селото е построено на една висока (1010 м.) котловина, която постепенно се свлича и от това и къщите се кривят. Околоръжст на котловината високи скалисти зъбери се издигат прави като стена. Картината е с чудна красота и напомня Тиролите. Туристът има какво да види тук.

Слънцето се бе високо издигнало по лазурното пашмаклийско небе, когато се пробудих. Бързам да напусна неприветливата стаичка, за да се порадвам на хубавото време. Чинарът на отсрещната ка-

фене широко е разперил клон, гдето покрити с широки нарезани като длан листа, които образуват прохладна сенка. Около деделото стъбло на дървото е направена кръгла пейка за седане. Под чинаря шурти чешма с бистра балканска вода. Тази обстановка предразполага за ориенталски „кеф“, и аз бързам да си поръчам кафе. Но това кафе изпито при тази обстановка, съвсем не прилича на онова, що пием всекидневно в София. Какъв „кеф“.

Опхвам крака и ръце, ала те като че ли не са направени от еластична материя, и аз решавам да ги пораздвижа и същевременно да се запозная по-отблизо със селото. Скитам безцелно из кривите улици; зяпам по отворените дюгени, ала нищо интересно. И аз се връщам пак под чинаря, гдето вече се събрал пашмаклийският елит. Тук

*) Продължава от 10 бр. Родопя I год.

отделил планината от равнината той е извършил най-големото престъпление. Мохамеданското население в Кърджалжа и пашмаклийско не може да диша без равнината на западна Тракия. Народа страда, гладува, добитък умира. . .

В този момент, когато в Лозана се решава нашия въпрос, за излиза на Бело море и съдбата на Тракия, ние мюсюлманите от България, отправяме към нашата Турция, към великия Мустафа Кемал, към Великото Ангорско Народно Събрание и турската делегация в Лозана горещ апел“.

Следва после апела в духа на горните мисли и с верата, че турското правителство и делегацията му в Лозана ще направят всичко възможно, за да се подкрепи каузата на България, която е кауза и на българските мюсюлмани.

Отменението мораториума.

Мнозина родопчани се интересуват от положението, прокарани в закона за отменението на мораториума публикуван в „Държавен Вестник“ № 31 от 12 май 1921 год. Поради това и по изказаното желание от някои абонати, ние тук даваме пълния текст на казания закон.

„Чл. 1. Закона за мораториума от 28. I 1914 год. изменен и допълнен с закон от 24 октомври 1914 г. се отменя и течението на сроковете, което е било спрено, започва на ново от деня на влизането в сила на настоящия закон.“

Забележка I. Не се плащат никакви лихви през мораторно време на мораторните задължения към частни банки и лица от 28 юли

1915 год. до влизането в сила на настоящия закон.

Забележка II. Всички мораторни задължения уговорени в злато ефектив се изплащат вместо злато в златна банкнота.

Чл. 2. Длъжници, които поради войните сж претърпели разстройство в стопанството си, инвалидите и наследници на длъжници, убити в войната, които немаат достатъчни средства, за да изплатят на веднаж задълженията си, станали сега изискуеми, могат да получат от съда разсрочване на плащането, според количеството на дълга и платимоспособността им, но с това разсрочване окончателното изплащане на дълга, не бива да бжде отлагано за повече от една година след падежа

„Чл. 3. Искането за разсрочване се прави пред съда, пред който кредитора е завел иска си и който се произнася по него в решението си. То може да бжде направено и пред съдебния пристав, натоварен с събиране на вземането, който след като нареди потребното за обезпечаване вземането на кредитора, но без да извършва други изпълнителни действия, препраща молба на съда, който е издал изпълнителния лист. В този случай искането за разсрочване се разглежда и решава от съда, с разглеждане на всички други дела, още с първото по делото заседание, след изслушване на призованите страни, ако сж се явили и при свободна преценка само на онези доказателства, които те са представили в това заседание. Определението на съда е окончателно и не подлежи на никакво обжалване.“

Чл. 4. Настоящият закон влиза в сила след три месеца от датата

на обнародването му, а относно пленници — 6 месеца след деня на завръщането им от плен и не по-рано от горния срок.

Забележка. Относително изплащането задълженията на български поданици с сюзните и сдружени държави, според нейния мирен договор, закона влиза в сила от деня на публикуването му в „Държ. Вестник“. Разсрочките и начина на изплащане, за които се говори в чл. 1, 2 и 3, се оставят на доброволно споразумение между кредиторите и длъжниците“.

Закона за тютюня.

Понеже закона за тютюня, който през последните дни на м. декември мина през Народното Събрание, живо интересува родопското население, голема част от което е ангажирано в тютюнопроизводството, считаме за уместно да приведем тук някои по-важни положения от него.

Преди всичко той ще даде голем тласък на тютюнопроизводството и ще го засили количествено и качествено. Изискваните в по-раншия закон условия, да се засаждат площи най-малко 40 декара и по 2 декара на човек, се премахват. Засяването с тютюн е напълно свободно. Кой, когато, където и колкото ще да насади.

За в бъдеще номунето ще се взема от общинска комисия в състав кмета и двама производители. Това значи, че нема вече акцизни стражари за производителите, действията и службата на които бе станала вече невъзможно тегостна за тютюнопроизводителите.

ново. Около котловината се издигат отвесни резко отсечени като стени скалисти чукари. Само към изток котловината се открива с долина, по която тече река. По тази долина са наредени големите български села Райково и Устово.

Още рано сутринта всичко е готово за път. Един последен „кеф“ под чинаря и аз потеглям по пътя към Райково. Селото отстои на около два километра на изток от Пашмакдж. Райково е чисто българско село. То е разделено на две махали. Къщите му сж чисти, спретнати и личи, че тук живеят българи, които поради странстването си са природно интелигентни, обстоятелство което личи и по лицата им и по къщите и по домашния живот. Изобщо по тези места личи помашката и българската обстановка. Българо-мохамеданите живеят повечето днес за утре и не са много придир-

чив за обстановката. Затова и в селата им не се вижда оня рсд и порядък, който се забелезва у българохристиянина. Същото нещо се забелезва и по нивите им. До като в нивата и посевите на българохристиянина се вижда труд и постоянство, в тези на българо-мохамеданина всичко изглежда, че е направено [толкова, колкото да се издади нещо за поминаване. Изобщо последния е слабо културен, с ограничени нужди, затова се задоволява с малко. Всичко това го прави доволен, защото с малко труд земята може да му даде много. Тукашният селянин е с висок търговски дух. Беломорската равнина е давала препитание на много от тях. Ако не са били спянките, които им сж правени от турска, а най-вече от гръцка страна, те биха отдавна избутали другите инородни търговци. Това се забелезва особено сега,

ме очаква изненада: моя стар приятел, г-н поп Т., който ми тжй послужи през първото ми пътуване из З. Родопа, се мъдри под чинаря. Продължително о, о, о се издава из гърлото и на двама ни. Но моя приятел сега е инспектор по горите и познава отлично своя район. Благодарение на него, аз съставям подробен план за по-нататъшното си пътуване. По негово указание реших да изменя малко маршрута си, та да мога да се запозная най-добре с един от най-затънтените краища на Родопа.

След обед една малка екскурзия ми позволи да се запозная най-добре с пашмаклийските околности. От северните склонове на възвишението се открива цела панорама. Селото лежи по южните склонове и пръснато на махали. Отделните групи къщи сж накацали една над друга, с което отчасти напомня Тър-

Насърчава се кооперативността между тютюнопроизводителите. На кооперациите се дават привилегиите да строят за свои нужди чрез трудова повинност и освобождаване складовете им от такса за 10 години. За в бъдеще само тютюневите кооперации и синдикати ще имат право да построяват нови фабрики.

Същевременно се предвиждат и строги наказания и глоби за фалшификаторите на нашия тютюн. Който се опита да фалшифицира по един или други начин произхода на нашия тютюн, наказва се с глоба от 10,000 до 100,000 лева глоба и до 3 години затвор, като тютюня се конфискува.

Експортторите се задължават да етекират денковете с тютюн според произхода му. Вноса на тютюн в България е най-строго забранен. Когато стане проверка на тютюня на производителя и се укаже количеството в повече, глоба не се налага, а просто излишъкът се записва на приход.

Търговците и комисионерите трябва да бждат с патент. Тютюни от долнокачествен район не могат да се пренасят в доброкачествен район и обратно и с това да се смесват и фалшифицират тютюните и се подбива репутацията изобщо на българските тютюни в странство.

Изобщо взето целият закон е стъкмен с оглед на това да облекчи и насърчи тютюнопроизводителите и с това да се увеличи и засили тютюневото производство на България.

Бело море и Западна Тракия.

Очакваше се, че Лозанската конференция сериозно ще се занимае с днешното положение на изток и между другото ще даде задоволително разрешение на двата въпроса: българския излаз на Бело море и автономията на западна Тракия. Нищо подобно. През нея мина само един проект за нашия излаз на международна железница и пристанище гр. Дедеагач и демилитаризирана зона в ширина от 30—40 километра. Българската делегация в съгласие с българското правителство, се е обявила най-решително против този проект, като напълно несъстоятелен. По повод на това пригответе се друг. Ала ние виждаме началото, за да можем да се догаждаме за края. Лозана нищо не ще ни даде.

Поуката от Лозанската конференция за нас е голяма. За излишен път след войната тя показва, че във света не е настъпило отртзвление и поумняване. Старите понятия и настроения, старите схващания за победители и победени не са напуснали главите на големите и малки политици в средата на Съглашението. За това, вместо мир за изтока, Лозана приготви войната, която е в своето предвечерие.

Турците трескаво се приготвяват в Мала-Азия. Английската флота в боева готовност се е настанила в Мраморно море и Босфора. Нещо повече. Английски сухопътни войски са слезли в Цариград и се окопават по височините на Малоазийския брег. Англия желае да привърне областта Мосул към Месопотамия. Турците се противят на това. И съсредоточаването на английските военни морски и сухопътни сили

се тълкува като упражняване натиск върху Турция, да отстъпи по въпроса за Мосул. Ала не е само това повод за съсредоточаването английските сили около Цариград. Редица други са още въпросите подигнати в Лозана, по които турците упорстват. Това са: режима за проливите, капитулациите и малцинствата.

От друга страна гърците, които нито са добили урок от поражението в Мала-Азия, нито са се примирили с положението да изгубят източна Тракия, а може би бложни ги и надеждата да видят в своите ръце Цариград, концентрират големи войски по десния бряг на Марица, изпращени срещу турците, които за сега нямат никакви военни сили в източна Тракия.

При такова положение явно е към какво води Лозанската конференция. Ако турците не отстъпят, войната е готова. Изгубили в Лозана, ние българите ще останем зрители да чакаме развитието на събитията и да се утешаваме с мисълта, че времето ще изцери болките ни.

Строежите на синдиката „Вжча“.

Водният синдикат електрическа централа „Вжча“ в Кричим без шумно продължава реализирането на своя грандиозен план. След като устрои нужните здания за складове, управление и жилища за работниците, сега пристъпва към същинската работа: постройка на канала и набиането машинарийните предмети. За изкопаването на канала ще бжде инсталирана специална електрическа юзина, за която е вече обявен и търга. Тая временна юзина ще бжде използвана освен за

след като тази равнина е в български ръце.

На един километър по на изток е Устово — селенник на Райково. Но трябва да се признае, че Устово е много надминало своя селенник. По-скоро това село може да се нарече градче. В неговата чаршия се намират доста много солидни и красиви здания, неколко хотела, гостилници, колониални магазини и др.

Беше пазарен ден, та селяните от околните села беха дошли на пазар. Устово е център на Аджчелебийско, та на пазар му се стичат селяни от всички околности. Този пазар представяваше цел музей на носите и индустрията на този край. Един етнограф би намерил много интересни неща за изучаване. Предимно беха донесли за продан земеделчески продукти, ала не липсваха и такива на дребните занаятчии, а също и на домашната индустрия.

Към един часа после обед продължавам пътя си на юг. Целта ми е да стигна довечера в с. Голем Палас. Пътят е стръмен, каменлив и се вие по склоновете на висината *Кавгаджи* с. Тази висина напълно заслужава името си, защото и най-спокойният пътник не може да премине по пътя, без да се разсърди и ядоса; той е тъй ужасен, че и опитните тукашни коне едва се движат по стръмната и каменлива пътека. На сред пътя стигам до една чешма, гдето спирам за почивка. От кук се открива чудна панорама за към Устово. Селото гиздаво е кацнало по склона на долината, а къщите му изглеждат, като че ли са кацнали една върхз друга.

Джжд завалева на пресекулки, та трябва да се побърза. Освен това, нищо интересно на около, освен камъни, камъни и пак камъни. Но на един завой конят ми трепна и не

иска да вжрви. Поведението му ме очудва, и аз търся да си обясня това странно държане на кроткото и тихо до сега животно. Скоро загадката се разбулва; на 500 метра над мен, насреща ми, иде интересна компания — двама цигани с своите питомни мечки слизат към Устово. След малко „приятната“ среща минава и моето конче потегля за нагоре. А след много и мъчителни кривулечения стигнах височината. Тук пътят се слива с новото шосе, което съединява Пловдив с Ксанти и Портолагос. На лево от мен, низко в гърците, са пръснати ред села: Право пред мене *Алами-дере*, а малко по-настрана се ступили *Фатово*, *Габрово*, *Чокмачово* и др.

Следва

Родопчани, чететете
„Родопа“

електрическа сила, още и за осветление. Предполага се, че до есента на 1923 г. ще могат да се осветляват с електричество селата: Кричим, Бресовица, Козарско, Куртово-Конаре и гарата Кричим.

Тунела за главната електрическа централа ще бъде изцело под земята и ще бъде дължг около 3090 м. За изкопаването му е назначен търг, който ще се състои на 20 февруари 1923 г. З ч. после обед в Българската Централна Кооперативна Банка — София, където да се отправят офертите и гдето могат да се видят книгата по търга на предприятието. Срока за извършването на предприятието е 18 месеци и на приблизителна стойност 14 милиона лева.

Освен това електрическата централа Вжча е обявила търг и за доставката на следните материали: а) доставка на 500 дървени обли стълбове с размери: дължина 10.50 м., диаметър на тжкия край 16 до 18 см. и б) доставка на 1000 дървени джбови обли стълбове, с размери: дължина 8.50 м., диаметър на тжкия край от 13 до 15 см.

Ние сметаме, колкото се отнася до търга за стълбовете, че няма да бъде без значение обстоятелството, ако се явят оферти и за борови стълбове. Това ще даде възможност на синдиката, ако няма износни условия и за достатъчно количество джбови стълбове, да предпочете и предложенията за боровите стълбове.

В първите наченки на действително творческа работа ние пожелаваме пълнен успех. Поставеното начало, казва народната мъдрост, е на половина свършена работа.

Пловдив.

Днешния град Пловдив, според Амiana Марцелина се наричал Евмолпида. Под формата на Евмолпия това име се запазило в средните векове, но не като име на град, а като такова на Пловдивско тепе, известно сега с името Таксим. Според Теополепа, основаният от Филип II македонски град на местото на Пловдив бил наречен Понирополис, което ще рече град на престъпниците, понеже били поселени в него 2,000 престъпници и лжжци. Такова заселване на стария град Пловдив е твърде възможно, защото, и до днешен ден, а особено по-рано, бивали заселвани често колонии и колониалните градове със заточениците, които в по-големата си част бивали престъпници. Не е за верване обаче, че официалното име на града било Понирополис, то е било сигурно само прекорно име. Наверно града Пловдив е наречен на името на своя

основател Филипа — Филипополис, факт много често повтарян и до днешен ден. Славяните превели това име в Филипов град. Тракийците, които живели в околността на Филипополис, наричали града Пулпудева, което някои учени тжлкуват като тракийски превод на Филиповград. Римлените, когато завладели Тракия, прекръстили града Филипополис в Тримонтум, което ще рече трихълмие, име което отговаря на тогавашното разположение на града върху три хълма или планини. През времето от 15 до 17 век славяните наричали Филипovia град Пловдин, тепърва в 1636 год. се среща днешното име Пловдив. Мчозина нази и чужди учени хора са се трудили да издирят от де произлиза името Пловдив. Най-вероятно е да се приеме, че имената Пловдин и Пловдив произлизат от Полпудева. В това ни убеждава най-вече факта, че в един Лжвовски ръкопис името на Пловдив е означено Плжпж из. Днес наред със славянското име Пловдив, много по-разпространено е назвжн от Бжлгария името Филипопол, което турците преобжрнали в Филибе.

Професор Д-р Ал. Иширков в „Известия на Народния етнографски музей в София“ год II кн. I и II. стр 3.

Б. Р. Треба да отбележим, че и досега населението от Дйовленска околия назовава Пловдив с името Пловдин.

ИЗВЕСТИЯ

На всички наши приятели, абонати и читатели честитим новата година и коледните празници.

Д-вото „Орфееви гори“ в Райково, в изпълнение на своите цели се е заело с инициативата да се джржат всека неделя беседи от: историко-литературен, педагогически, медицински и фин.-икономически характер, в друж. театър „Изгрев“ и салона на основното училище. Пжрвата сказка е джржана на 26 ноемв. тема: Хр. Богев (поезия и политика) от Д. Катерински; втората — на 3 декември от Ан. Чапкжнов на тема: стопанската криза в Европа и изхода от нея; третата — на 10 декемв. Д-вото полага всички усилия да о игури референцици, за да не се пропуца празничен ден без беседа.

Телефон Пашмакж-Дйовленска Благодарение застжпничеството и настояванията на пашмаклийския окръжен управител, Дирекцията на пощите и телеграфите е наредила Пашмакж и Дйовленска да се свжржат с телефон. Нужните материали, жици, чашки и др. са вече пренесени и готови в Пашмакж. Стжл-

бовете ще бждат приготвени от местното население. В сравнение с големите нужди и дефекти по отношение бжобщенията в новите земи, в случая ние виждаме началото на едно по-широко благоустрояване там откжм телеграфи и телефони.

Венчани. Приятно ни е да съобщим, че симпатичната г-ца Неделка Ан. Куцооглу от Райково—Пловдив се е венчала с г. Лучо Обрейков виден търговец от Пловдив. Нашите честитаяния и благопожелания.

Благодарност към министра на Земледелието и Джржавните имоти са изказали жители от бившата рупчоска околия — от селата Чепеларе, Широка лжжа, Стоките, Богутево и др., за гдето по законодателен ред се решил в техна полза вжпроса за владението на горите там.

Спокойствието в Пашмаклийски окръг след сбжитията в западна Тракия, от гдето беха избегали маса бежанци в следствие терора на гржцките власти, сега е напжлно вжзстановено.

Всички джскорезници, които се намират вжв вжтрешността на джржавните, общинските и другите обществени гори, министерството на земледелието и джржавните имоти е разпоредило до лесниците да се поставят в разположение на притежателите на горите, като се отстранят незабавно бившите притежатели — частни лица от джскорезниците.

Горския конгрес свикан на 2, 3 и 4 декември в София между другото е взел и следните решения, които засягат родопчани. Да се приложи нжй-бжрзо чл. 18 от закона за горите, като се определят балталжци на населените места, които имат право на такива според закона. Вжв вжсеко горско населено место да се основе трудова горско-производителна кооперация. Като вжзстава решително против концесионната пистема за използване на горите, настоява при концесията за Дйовленска, ако тя се реализира, да вземе обезателно участие и сжюза с местните горски кооперации.

За концесията на Дйовленските гори тържгт е обявен на 5 февруари т. г. Ще се произведе в София — Окр. Финантово, управление при тайно наддаване. Залог за правоучастие 300,000 лв. злато (ефектив). В кржга на концесията не влизат горите на общини, училища, цжркви, манастири и частни лица, които по закона са включени в границите на концесионния периметжр. Сжщо не влизат в концесията и ония гори, които ще се отстжпят според закона като балталжци на местното население (общините). Концесията е за срок от

60 години. Общата стойност на предприятето възлиза на около един милиард и двеста милиона лева.

Ние сметаме че при тия условия концесията, която толкова много тревожеше и тревожи населението, не ще се реализира. Защото като се изключат ония гори от концесионния периметър, за които говорим по-горе, останалите гори са разхвърлени и съвсем малко и незначителни за едно колосално предприятие, с което щеше да се нагърби Д-р Грим. Треба да отбележим, че при положението за отдаване или не отдаване концесията за използване дйовленските гори, нашето чувство бе и е смесено. От една страна съжалявахме, че горите там покрай границата ще се предадат на една компания, която преди всичко ще гледа своите интереси, които са противни на местното население и местното горско стопанство, от друга страна се радвахме, защото ни блазнаше мисълта, че по тоя начин ще може да се придобие най-необходимото и най-важното за Родопската област, именно прокарването на железница. Ала ние разчитаме, че това, което се очакваше от концесията и не ще може да стане, правителството ще вземе мерки да го набави по други начини. През родопската железница, особено днес, когато горите така широко се използват, когато тютюневата култура доби такъв силен гласък и когато няколко линии в сърцето на Родопа са вече отдадени на постройка и има нужда от сигурни и евтини съобщителни средства, нуждата от тая железница е неизбежна.

Жалейка. Семейството на нашия приятел г. Н. Филипов, директор на гимназията в Райково, е претърпело тежка загуба в лицето на починалата му на 1 декември тригодишна единствена дъщеря Еленка. Нашите съболезнования на опечалените родители.

За Хасковски окр. управител е назначен досегашния старозагорски такъв г. Костакиев. Той има опитността и енергия, ще има и амбицията да положи всички грижи и старания за устройството на новия родопски окръг, гдето му предстои обширна работа. Г-н Костакиев е и местен човек, познава и положението и нуждите, и ще опровергае всички надежди, които му се възлагат от заемането на новия пост.

Тютюните в Хвойна и околността, станимашка околия, минават за едни от добрите по качество. Повечето от тютюните тук са басма. От селата Малеве, Хвойна, Орехово и Павелско е образувана кооперация за обща продажба на тютюните на членовете кооператори.

Тютюнопроизводството в Пашмаклийско през изтеклата година е придобило неимоверно развитие. Според както ни съобщават, производството на тютюня в Райково е 10 пъти повече. Всички тютюни в тоя район се обработват на „басма“ Според сведущи лица реколтата е отлична и ще даде 55 до 60 % рандеман от добрите качества. Основана е кооперация в Райково за кооперативна продажба на тютюните. Тя ще събере за тая година около 30,000 кгр. тютюн. Съществуват прекрасни изгледи за разширението на тютюневото производство тук, което ще даде безспорно голем тласък на стопанското и икономическо развитие на населението. Сеидбата и обработката на тютюня иска голема вещина и културност у производителя, качества които населението тук напълно притежава. Сега му е местото да похвалим деятелността на управлението на клон на Б. З. Банка в Пашмакль, което, независимо от другите мерки за кредитирането на населението, е решило и отпуска заеми по 40-50 60 лв. на кгр. произведен тютюн за улеснение на производителите. Това ще даде възможност на производителите особно бедните, да не капарират тютюните си на нищожни цени.

Инженерите Русев и Кашев от Министерството на общите сгради и благоустройството, първият началник на отделението за мостовете и шосетата, а втория инспектор по пътищата и мостовете в Пашмаклийски и Търновски окръзи, отпразнуваха на 29 ноември м. г. в сред своите приятели юбилей за тридесет годишна работа по ведомството на пътищата и съобщенията у нас, гдето имат големи заслуги. Поздравляваме ги с пожелание за далъг живот и още по-полезна творческа работа и с молба да бждат по благоволителни и да не забравят родопската област и особно окръжите в новите земи.

Вечеринка за родопчани устроява през коледните празници на 8 того вечерта срещу Стефанов-ден Родопската културна дружба в София. Ще се състои в един от салоните на Дома на изкуствата и печата на жгъла ул. Раковска и Игнатиев при изхода от площад Славейков. Вечеринката ще бжде придружена с музикална и танцувадна част. Освен това, ще се даде отчет за деятелността на дружбата през 1922 год., и ще се произведе същевременно избор на ново настоятелство. Поканват се всички родопчани и родопски зетове и техните гости да присъствуват на тая среща, без да държат на това дали са получили покани или не.

Разбойничеството. На 8 декември разбойническа чета от 7 души е нападнала къщата на Хаджи Хасан Табаков от с. Терзи Юрен Мостанлийско. Разбойниците са ограбили разни скъпоценности, из между които и нанизите на жените. Вследствие на това нападение се завързала престрелка, в която взели участие освен някои селени, още и граничните наши войници и митническите стражари. Ранен е един селянин. Намерените гилзи изстрелени от разбойниците са от гръцки пушки. Това обстоятелство и направлението към Гърция, към кждето забягнала четата, показват, че разбойниците са дошли от гръцка територия. Освен това разбойниците са били покровителствувани от войниците на гръцкия пост.

Блгодарност. Помолени сме от г. Из. Видров от Устово, Пашмаклийско, да искажем неговата дълбока благодарност към г. М. Димитров, съдържател на хот. „Виктория“ София, на г. Г. Димитров, директор и на целия персонал от същия хотел, за гдето след падането му от горния етаж на зданието на Бабичев ул. Клементина и Цар Самуил и след тежко нараняване, благодарение бързите и нежни грижи на тия лица, той спасил живота си. Веднага след докарването в хотела на пострадалия в състояние на полусъзнание, съдържателя г. Димитров взел всички мерки да му се даде първа помощ и извикал лекари, и благодарение на тия навременни мерки тежко пострадалия е спасен от явна смърт.

Книжнина

Театрален живот кн. 1 се публикува в редакцията. Това е началото на редица книжки, които ще се издават в Пловдив под главното редакторство на г. П. М. Ярцев и уредничеството на г. Н. Ив. Герджиков. Дава сведения за театралното дело в разните градове у нас. Първата книжка струва 5 лв.

Излезе от печат „Социалните основи на кооперацията“ от Туган Барановски, превод от Ст. Ив. Поплуков, администратор на Б. З. Банка. Цена 90 лв. 30 коли. Тая книга е единичното важно и основно съчинение по кооперациите. Необходимо и трябва да си го наба и всеки кооператор, който желае да се запознае с теоритичната страна на кооперативизма и неговото развитие.

— **Горски кооператор** орган, на горския кооперативен съюз в България, почна да излиза в София. Вестника ще съдържа статии по организацията, образователен отдел, официален отдел и горска хроника. Годишен абонамент 60 лв.

Скръбна вест

На първи декември сжвсем неочаквано ни потопа в дълбока скръб и неминуема тъга тригодишната ни единичка дъщеря Еленка, която след едnodневно боледуване, към 12 часа по обяд, мирно и спокойно склопи оч и предаде дух!

Погребалния обряд се извърши от Архиепископския наместник протоиерей Райчев в сжслужение на местното духовенство.

Изказваме благодарност към учителското тяло, към всички близки, роднини и приятели, които почетоха паметта на покойната ни щерка. Благодарим тоже на свещоника В. Мавродиев за произнесената надгробно-назидателна реч!

Спи спокойно, обична Еленке, но твоите мили родители и двете ти братчета вечно ще скърбят и постоянно ще си спомнят за твоя мил благопристоен характер и за редките душевни качества, с които ти бе предмет на домашна привързаност и общо внимание!

с. Райково, 3 декември 1922 г.

Опечалено семейство
Н. Филипови

ФАБРИКА ЗА ХИМИЧЕСКИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ ГАРА КОСТИНБРОД

БЖЛГАР. АНОНИМНО Д-ВО
за производство на туткал и химич. торове

Разполага винаги неограничено с

туткал, сапун за пране, изкуствени торове

Поръчките да се отправят до:

Бжлг. Генер. Банка — София

Редакцията препоръчва на всички абонати, родопчани и читатели
СЛЕДНИТЕ АДРЕСИ И ФИРМИ:

Бржснарница Райчо Боботанов
Георги Братков

София ул. Триадица № 1 под хот. „Сплендит Палас“. Широк елегантен салон за бржснене бради и стрижене коси. Продажба на драбно тоалетни принадлежности и на едро сапун — калъпчета за бржснене.

Промишлено Търговско Акционерно Д-во
„Родопи“

Бивше предприятие на Братя Иванови.
Капитал 7,10,900 лв., резерви 3,000,000 л

Столярско-дърворезна фабрика за изработване: врати, прозорци, столове, мебели и разни дърводелски изделия.

Модерна сушилна и импрегнационна инсталация.
Склад от разни видове дървени строителни материали.

Седалище София, ул. Раковски № 83.
Телефон № 708, Фабрика гара Белово
Телеграфичен адрес: София и гара Белово
„РОДОПИ“

„СВЕТЛИНА“

ОБЩО ЕЛЕКТРОТЕХНИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО

Централа София

Капитал 5,000,000 лева

Клон Варна

Ул. Алабинска, 50

Ул. „Преславска“

Телеф. 1060

НАПЪЛНО ВЪНЕСЕНИ

Телеф. 282

Притежава в складовете си на ул. „Алабинска“ № 50:

Динамомашини, мотори и трансформатори.

Кабели, шнурове, жици и вички материяли за електр. инсталации.

Осветителни тела, полюлеи, абажури, арматури и др. лампи икономически и полуватови от 5 до 5000 свещи.

Отоплителни апарати, чайници, жезела за гладене, печки и пр., телефонни и звънцови материали.

Търгува с бензинови, газожени и др. мотори, парни машини, водни и парни торбини, трансмисии, каиши, минерални масла, бензини, кинематографични апарати и пр.

Строи най-малки и най-големи силопроводни и електропроизводни централи, силопренасяне на разстояние, градски и фабрични двигателни и осветителни инсталации.

Гвавно представителство на най-добрите, най-реномирани и най-икономически крушки „Филипе“.

Сериозните клиенти могат да разчитат, че ще добият от „Светлина“ само сериозни и изчерпателни предложения.

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 1725

Водният Синдикат Електрическата Централа „Вжча“ обявява, че на 20 януарий 1923 година, 3 часа след пладне, ще произведе търг по доброволно сжгласие за доставка на 1,000 обли джбови стълба с дължина от 8'50 м. и 500 стълба с дължина 10'50 м. Търгът ще се произведе в помещението на Бжлгарската Централна Кооперативна Банка — София. Желаящите да извършат доставката да се явят в определеното време и место и си подадат офертите. Залог за участие в търга е 25,000 лева. Срок на доставката — 4 месеци след подписване договора.

Книжата могат да се прегледат в поменатата Банка и в канцеларията на Синдиката в с. Кричим всеки присъствен ден.

Село Кричим, 16 декември 1922 година.

ВОДЕН СИНДИКАТ ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЦЕНТРАЛА
„В Ж Ч А“.

Фини платове, брашове, шеяци, аби и одеала местни и иностранны, на едро и дребно на най-износни цени при Братя Р. КОВАЧЕВИ Пловдив улица Сжборна новите магазини.

Георги Н. Чичовски адвокат — Пловдив срещу Бжлгарската Народна Банка, завежда и защитава дела пред всички сждилища на царството.

Фирмата ФРОНЕВ, СУЛИНАДЖИЕВ и ПИСАНЧЕВ Пловдив — Джумаята се занимава с продажба на колониални и други стоки и най-износни цени.

Дамски и кржщелни детски шапки и префасонирани мъжки шапки ще имате само от шапкарница „ПРОГРЕС“ Пловдив. „Кн. Александър“ 53.

В плетачница „ТРАКИЯ“ на А. П. ТОДОРОВ — Пловдив „Кн. Александър“ 62 ще намерите плетени дамски и детски рокли, джакети, блузи, перелини, фигага, фланели, шалове и пр. при ной износни цени.

Дрехарницата Райчо Тодоров — Пловдив, Търговска № 108 предлага на най-износни цени: мъжки, детски и дамски готови дрехи и платове на метър. В ателието се изпълняват поръчки за най-елегантно сжшиване сжщите видове дрехи

Разни манифактурни стоки, Габровски вжлнени изделия (трикотажи, гаитани и аби) ще намерите при Петраков, Бичоковски и Лазаров — ул. Антим I, Пловдив.

Печ. „ДОБРУДЖА“ — София.